

כל שעה פרק שני פסחים

לה.

עין משפט
נר מצוה

(א) מנה ע"ה: ימות עד: (נגעס פ"ד מ"ג, ב) (ע"י) חו"ס לעיל י"ט. ד"ה אלמלא ויזמר מוצר במו חגיגה כג: ד"ה וה"ל, א) חולין לו: (לעיל כד: ע"ש זכחם לד. מו:.) ד) [ע"ש תוספות זכחם לד. ד"ה ואפ"ה ותוס' מנחות כ"א. ד"ה ילאון, (ה) מנחות ע"ה, (ו) [ע"י פירוש"י דהכא ד"ה מן חו"ס וכו' וע"י פירוש"י מנחות דף ע"ב ד"ה סומאן, (ז) מנחות ע"ה: (ח) [זכרות לו. לקמן קד:.] ט) [תוספתא דהלה ידש פרק א'.] י) גס זה שם, (י) חולין ק"ה, (י) [ע"י פירוש"י שבת קמ"ג:.] כ) כס"א: רמב"ם, (י) [שפוט"ט טו,]

גלוין הש"ס

נברא אלא מעלה. עין משנה למלך פ"ג הלכה ח מהלכות פסולי הנוקדים:

הנהרות מהר"ב

א) רש"י ד"ה חייבת חלה וכו' אורח מני לחם הוא. ב) ק"ל קמית נמי לחם הוא:

לעני רש"י

אביי"א. שיבולת-שועל. שייגל"א. שיפון. איששיל"א. כוסמת. אביי"א. שיבולת-שועל. גייל"א. קצה (צמח). אישדניל"א. עשב בר הצומח בשרות שיפון. מק"י [מ"ק]. ברג. דישטינפרי"ר. להשרות.

מוסף רש"י

והבשר לרבות את העצים ולבונה. והבשר יתירה הוא דהא רישא דקרא כבשר משתע, לרבות עיס ולבונה לקבל טומאת אוכלין (חולין לו) לטומאת עלמן, דחייבת הקודש משתעם לשינוהו אוכלא וע"ג דהני לאו בני אכליה נינהו (זבחים ט"ד) דע"י הבערה מקבלים טומאה, מדרבנן היא משום חייבת הקודש וקרא אסתכתא בעלמא דהא עיס בעלמא לא מקבל טומאה (מנחות כ"א). וקב: וחולין לו.) כוסמין מין חייטין. לעני חלה אלתרין, כדלמדין ממכתב חלה החיטין אין מלטרפין עס הכל חוץ מן הכוסמין, העשירי מלטרפין עס הכל חוץ מן החיטין (מנחות לו). דרדקי. חטוים שלא היטבו למכרה (שבת קמ"ה).

אלא מעלה. בעלמא הוא מדרבנן שמהא חיותן ככלי ואסמכיה רבנן אקרא: **הכא נמי מעלה.** בעלמא הוא דאין זריעה לתרומה ואסורין מלאכול: **תנינא.** דעבוד רבנן (ט) מעלה בקדשים אפילו מדאורייתא: **בקדשים לא.** אס טומאה דבת כפרה היא כגון זב וזבה ויולדת: **והבשר.** כל טהור יאכל וגו' וי"ו יתירה לרבות עגים ולבונה של קודש לטומאה וקאי אלעיל והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והבשר: **איטמוי וינהו.** בתמיה. האי לאו אוכל ינהו: **בתנ"י.** אלו דברים שאדם יולא בהן ידי חובתו. משום חובת מנה צלילה לראשונה שהוא מחוייב לאכול מנה כדכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מנחה: **שיבולת שועל.** אביי"א שיבולת שלה עשוי כונס שועל: **שיפון.** שיגל"א: **יולאין דמאלי.** תבואה הנלקחת מעס הארץ והיא נקראת דמאי ספק עישרה ספק לא עישרה וחייבו חכמים להפריש מעשרותיה מספק ואס אכל מנה ממנה ולא הפריש מעשר ממנה ילא: **ובמעשר ראשון.** של לויים: **שנטלה הרומסו.** תרומת מעשר לכהן ומכאן ואילך המעשר מותר לזרים: **והכניס חלה וכסומה.** אכל ישראל בתרומה לא כדליף לקמן [ע"ב] לא תאכל עליו חמץ צבטת ימים תאכל עליו מנחה מי שאינו מוזהר על חימוצו מנה משום חמץ אלא כו די חובת מנה ילא זה שאסור מחמת איסור אחר: ולא **במעשר שני.** חוץ לירושלים: **עשאן לעלמו.** לחם תודה וזויר: **אין יולא בהן.** ואפילו לא שחט הוצא עליהן ולא קרא שם עליהן אלא שעשאן לדעת כן וטעמא מפרש בגמ' [נ"ח]. **למכור צעוק.** לזורכי לחמי תודה ומעורת יולא בהן אס לא מכר להן וטעמא מפרש בגמרא [נ"ח]: **גמ' מין חייטין.** לענין תרומה דאין תורמין ממין על שאינו מניו ותורמין חייטין על כוסמין: **דישראל.** שיגל"א: **גונזי.** אקספילט"א צלע"ז: **שיבילי העלה.** אביי"א. תעלה תרגום של שועל"ס: **דברים הבאין לידי חימוץ אדם יולא בהן.** משום מנה אס עשאן מנה: **אורח ודוחן.** אין עושין חמץ ואס מחמילין אותן מסריחין: **אוסר באורח ודוחן.** לאכול הימנו תבשיל בפסח. יש מפרשים למנחות משום דכל המנחות צבות מנה ושיבולת הוא דאין מנחה צבה אלא חטים דכתיב (שמות כג) סולת חטים ומאן פליג עליה דרבי יוחנן צבה ומי מתיר: **שקרוב לחימוץ.** אלמא צה לידי חימוץ ולדידיה יולאין צו משום מנה: **חמץ גמור לא הוי.** ונפקא מינה דאין עגוש כרת ואס אכלו בשוגג אין מביא קרבן: **קרמיה.** מפרש לקמיה: **חייבת חלה.** דמין דגן הוי ואע"ג דחלת לחם כתיב צה וגמר לחם לחם מלחם עוני צמנחות צפרק רבי ישמעאל (דף ע"ב) אורחא נמי לחם הוא: **שיבילי.** קאם שקורין גייל"א צלע"ז עגול הוא כעין דוחן ושחור. ליטנא אחרניא שמעתי אשדרייל"א ונמלאת צשיפון: **כלניסא.** מק' צלע"ז: **ציין וצשמן.** דלא נתן צה מים: **אין חייבין על חימוצו כרס.** דמי פירות אין מחמילין כדלקמן [ע"ג]: **מלה עשירה.** ורחמנא אמר לחם עוני [דברים טו]: **המחה וגמעו.** אשום לחם דמין דגן קאי ואשמעינן דגמיעה כחילה לחייבו: **המחה.** דיטנטפרי"ר צלע"ז. **המחה** צמיס: **אין אדם יולא צה ידי חובתו.** דלאו דרך אכליה קאכיל ליה: **דמאי**

בוסמין מין חיטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין. רש"י פירש לענין דאין תורמין ממין על שאין מניו ור"י אומר דצמנחות צפרק ר' ישמעאל (דף ע"ב) מוכח צהדיא דצרייתא לענין חלה מיתני"א יש מקשין דתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ב) החיטה אינה מלטרפת עס הכל חוץ מן הכוסמין והשעורין אלמא כוסמין צהדי שעורין שפיר דמי ואומר ר"י דכוסמין מין חייטין כלומר אף מין חייטין וכל שכן מין שעורין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין ולא מין חייטין והא דתניא התם צריס המסכת חמשה דברים חייבין חלה החיטין והשעורין והכוסמין ושיבולת שועל ושיפון הרי אלו חייבין חלה ומלטרפין זה עס זה אומר ר"י דמשני צירושלמי כאן צשוק וכלן צבלול פי' צשוק שכל אחת ואחת נעשה עיסה צפני עצמה ואחר כן נשכו ונתכזרו יחד התם ודאי אין מלטרפין כולם אלא כמו שפורשין צבלול שכל הקמחים לילושים יחד ועשו מהן עיסה צהיא כולם מלטרפים דחשיבין כולם כאחד: ומי

חיטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין כוסמין גולבא שיפון דישראל שיבולת שועל שבילי תעלא יהני אין אורז ודוחן לא מנהני מילי"א אמר רבי שמעון בן לקיש וכן תנא דבי רבי ישמעאל וכן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב אמר קרא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון מתניתין דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת"א דתניא רבי יוחנן בן גורי אוסר באורז ודוחן מפני שקרוב להחמין איבעיא להו שקרוב להחמין דקדים ומחמין או דילמא קרוב להחמין הוי חמץ גמור לא הוי תא שמע דתניא"א אמר רבי יוחנן בן גורי אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח וכן"א היה רבי יוחנן בן גורי אומר קרמית חייבת בחלה מאי קרמית אמר אביי שיעניתא מאי שיעניתא אמר רב פפא שיעניתא דמשתכחא ביני כלניתא אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש יעיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת יתיב רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע קמיה דרב אידי בר אבין ויתיב רב אידי בר אבין וקא מנמנמם א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא מאי טעמא דריש לקיש א"ל דאמר קרא לא תאכל עליו חמץ [וגו'] דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה חייבין על חימוצו כרת והא הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו יהויה ליה מצה עשירה אין חייבין על חימוצה כרת איתיביה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא"א המחהו וגמעו אם חמץ הוא עגוש כרת ואם מצה הוא אין אדם יוצא ידי חובתו והא הכא דאין אדם יוצא ידי חובתו במצה וחייבין על חימוצו כרת איתער בהו רב אידי בר אבין אמר להו דדרדקי היינו טעמא דריש לקיש משום דהוו להו מי פירות ומי

לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני וגו'. דברים שיתכן לבוא לידי חימוץ אותם הווהיה תורה שלא תיחם להחמין אלא תאכלם מצה, אבל אילו שאין באים לידי חימוץ לעולם אלא לידי סירחון, גם אם תאכלם מצה אינה חשובה מצה. ואוקימנא למתני' דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין (דוחן) [דגן] הוא, קמ"ל דלאו דגן הוא, ומה שאמר ר' יוחנן בן גורי כי אורז קרוב להחמין, פשוטא שמחמין הייא, כלומר במהרה מדקתני שחייבין על חימוצו כרת. קרמית עשב כדאמרין קרמי דאגמא. אמר ריש לקיש עיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת. קס"ד משום דהוה מצה עשירה, ואותבינן עליה המחזה וגמעו פירוש אם המחזה לכבר במשקה [ביין שמן ודבש] וגמעו, אם חמץ הוא עגוש כרת ואם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, דכיון שפתחו כמין חתויתא יצא מתורת לחם. והא בזה הפס החזיר אין יוצא בה ידי חובתו בפסח וחייבין על חימוצו כרת. ושנינן לא תימא משום דהויה מצה עשירה, אלא משום דנילושה במי פירות ומי פירות אין מחמין. ירושלמי אין לשין מצה במשקין, אבל מסקטין אותה במשקין. אמר רבי עקיבא מעשה שהייתי עם רבי אליעזר ורבי יהושע בספינה ולשתי מצתם במשקין. אין לשין בחמין מפני שחולטין ולא בושרין מפני שהן מחמין.

מחא קרא, לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני וגו'. דברים שיתכן לבוא לידי חימוץ אותם הווהיה תורה שלא תיחם להחמין אלא תאכלם מצה, אבל אילו שאין באים לידי חימוץ לעולם אלא לידי סירחון, גם אם תאכלם מצה אינה חשובה מצה. ואוקימנא למתני' דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין (דוחן) [דגן] הוא, קמ"ל דלאו דגן הוא, ומה שאמר ר' יוחנן בן גורי כי אורז קרוב להחמין, פשוטא שמחמין הייא, כלומר במהרה מדקתני שחייבין על חימוצו כרת. קרמית עשב כדאמרין קרמי דאגמא. אמר ריש לקיש עיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת. קס"ד משום דהוה מצה עשירה, ואותבינן עליה המחזה וגמעו פירוש אם המחזה לכבר במשקה [ביין שמן ודבש] וגמעו, אם חמץ הוא עגוש כרת ואם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, דכיון שפתחו כמין חתויתא יצא מתורת לחם. והא בזה הפס החזיר אין יוצא בה ידי חובתו בפסח וחייבין על חימוצו כרת. ושנינן לא תימא משום דהויה מצה עשירה, אלא משום דנילושה במי פירות ומי פירות אין מחמין. ירושלמי אין לשין מצה במשקין, אבל מסקטין אותה במשקין. אמר רבי עקיבא מעשה שהייתי עם רבי אליעזר ורבי יהושע בספינה ולשתי מצתם במשקין. אין לשין בחמין מפני שחולטין ולא בושרין מפני שהן מחמין.

ק"ב א מ"י פ"ה מה' סמג לאון נסד: ק"ב ב מ"י פ"ה מה' תרומות הלכה ב סמג לאון רט: ק"ד ג מ"י פ"ה מה' אסורי מצת הלכה ב: ח: ק"ב ד מ"י פ"ה מה' מו"ע הל' א פ"ו הלכה ד סמג לאון עט טו"ש"ע א"ח ס"ב סמג ספ"ק פ"ה: ק"ב ה מ"י שם פ"ו מה' צ"ב פ"ה הלכה ב טו"ש"ע שם וטו"ש"ע י"ד ס"ב סמג ספ"ק פ"ה: ק"ו ו מ"י פ"ה מה' מו"ע הל' ב פ"ו הלכה ד סמג לאון עט טו"ש"ע א"ח ס"ב סמג ספ"ק פ"ה: ח (מ"י פ"ה מה' ס"ב מ"ג ומלה הל' א):

תורה אור השלם

1. והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשור: ויקרא ז יט 2. לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כחן בחיפון יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: דברים טו ג

מוסף תוספות

א. דמצטרפי להשלים זה עם זה כשיעור, [אבל לענין תרומה לא מצטרפין]. מוס' ג"פ.

רבינו חננאל

אלא מעלה עשו בהן, דאע"ג דהן כבלי וכן בתוך המצות נקראים חיים, וכי האי גונא בחולין לא מדשמו, דכתיב אך עשין ובור מקוה מים יהא טהור, והכא כמי חטאת כיון שהן כבלי מיטמאין ואין חבורן במצות (א) מטהרין. הני מעלה. וב שימי אמר מהא טבל ועלה אוכל במעשר, העריב שמשו אוכל בתרומה (ב) אמאי בעי הערב שמש והא טהור הוא, אלא מעלה. רב אשי אמר מהא, והבשר לרבות עצים ולבונה בני קבולי טומאה ניהו, אלא מעלה עשו, הכא נמי מעלה עשו. מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחטים בשעורים כר, הני אין אבל אורז ודוחן אם יעשה מהן מצה אינו יוצא מנא לן, ופשוטין ליה

(א) פ' רבינו בכאן הוא כפי' הוס' לעיל לה ע"כ ד"ה ונתן ודו"ק. (ב) מלשון רבינו נראה דמי' אחרת היה לו כדי' הגמ' כאן דהלאה היא מתרומה עצמה דעשה צה המורה מעלה.

ק"ח א מ"י פ"ה מהל' תמן
הלכה ב סמג לר"ן ע"ג
טו"ש"ע ס"ג
ק"ב ב מ"י פ"ו מהל' תמן
הלכה ז:
ק"ב ג מ"י פ"ו מהל' תמן
מעשר הלכה י"א:
ק"ב ד מ"י פ"ג מהל' תמן
תורות ה' יג טור
י"ד ס"י שלא:
ק"ב ה מ"י פ"ו מהל' תמן
הלכה ח:
ק"ב ו ד"ש הלכה ז:
ח [מ"י פ"ד מהל' מעשר שני
ה"ל"ט שו"ע י"ד ס"י שלא:
ס"ט קהל]:
ט [מ"י פ"ו מהל' תמן ערכין
ה"ל"ט]:
ק"ב י מ"י פ"ו מהל' תמן
אסורי ביאה ה"ה ח
ופ"ד מהל' מאכלות אסורות
הלכה יח:

מוסף רש"י

מאבילין את העניים
דמאי. לא אסוריה עליהם
מפני שזכרים לחור על
פחה עמי הארץ, וסמכו על
שורב עמי הארץ מעשרין
(שב"ט קכ"ב) וחומרה בעלמא
הוא שהעמידו צפספ טבל
וגבי עינים אבטיליא לא
העמידו דברים (סוכה לה):
ובר"י ברכות ח. ועובדין ה':
אכסניא. חיל של מלך שמטיל
על בני העיר לזוט שבזים
ממלחמתו והביה הם שבזים
לפי שהם שלא נמקומם
(ברכות ח. ובר"י שבת קכ"ב:
ועובדין ה': ולא וסוכה לה).
מעשר ראשון שנטלה
הרומה מעשר. אפי"ד
תמות מעשר שהיה עמי
לכ"ן, ובי"ש תרומה גדולה
ש"ס על ישראל להפריש
והפרישו קודם שנתן מעשר
ללוי (שב"ט ש"ס). שהקדימו
בשיבולים. ישראל היה לו
להפריש תרומה גדולה תמלה,
דכתיב (שמות כ"ג) מלחל
ודמקח לא תחלה מלחלך
אלו כספים, מכאן שהקדים
תרומה לכספים לוקח, והענין
זו תרומה ש"ס הקדים
מעשר לתרומה לוקח, והיה
מילי משנמחרת כברי לוקח
אם הקדים מעשר לתרומה
אלו הקדים מעשר לתרומה
כשגלו חזו לוקח (שב"ט קכ"ב)
ולו קדם את הכסף ונטל
מעשר כשגלו קודם שנטל
התרומה גדולה של כסף בחוץ
המעשר היה אחד ממחשבים
שנ"ב נבד מטרומת מעשר ש"ס
הוה להפריש תרומה ממעשרו
(ברכות ח.). וכדברי אבהו.
אשמעין ממני דהכי הוא
כדברי אבהו דפטר ליה
לוי מטרומה גדולה ש"ס
(ברכות ש"ס). מעשר ראשון
שהקדימו בשבילים פטור
מתרומה גדולה. שהיה לו
לכ"ן קדם את התרומה גדולה
תמלה, שהיה קאה אשמי, ואלו
אחריו כמה ששמי, וזה
שנ"ב מעשר תמלה ונתמל
ש"ס תרומה תרומה גדולה
מעשרה, וישראל לא ימן
לכ"ן אלא אחד ממחשבים
מפני ששמי, נתמל כ"ס
מפני, פטור הוה התרומה
גדולה שזמער זה (ביצה
יג. ובר"י שו"ע י"א. וסו"ה
ש). שנאמר והרמותם
ממנו תרומת ה'. כללים

ימי פירות אין מחמיצין. היינו להתחייב כרת כדלמרינן בהדיא
אין חייבין על חימוצו כרת אבל לאו אית ציה וצסמוך נמי
אמרין^(א) אין לשין זיין ושמן ודבש ואם לש תשרף מיד וחכמים נמי
דלמרי תכלה היינו משום שיכולין לשומרה מן החמץ כשאר עיסה אבל
לכולי עמלמא מחמיצין וקשה דלקמן
(דף מ.) מסקינן גבי^(ב) קימחא דלבישונא
אבל מי פירות שרי דמי פירות אין
מחמיצין משמע דשרינן לגמרי וכן
פ"י ר"ת דאין מחמיצין כל עיקר והא
דאמר תשרף מיד כשעירב עמהן
מיס דלא ממחרות יותר להחמץ ועל
הא אמר דאין כ"ן כרת אבל לאו אית
ציה א' אבל היכא דלית ציה מערובת
מיס כגון יין וחומץ ושאר מי פירות
שרו לגמרי וכן מוכח בסוף כל
המנחות בלות מלה (מנחות דף מ: וס')
דאמר אשר תקריבו לרבות מנחת
נסכים לחימוץ דברי רבי יוסי הגלילי
ופרין מנחת נסכים מי פירות הן
ואין מחמיצין אמר ריש לקיש אומר
היה רבי יוסי מנחת נסכים מנגלה
במים והיא כשריה והשחא אי סלקא
דעתין דריש לקיש ורבי יוחנן מייירי
הכא בלא מיס כלל ואפילו הכי כרת
ליכא אבל מלקות איכא דחמץ נוקשה
הוה אמאי איצטרך למימר התם
מנגלה במים בלא תפול מיס נמי
איצטרך קרא שלא תפול חמץ דמיו
חמץ נוקשה וחמץ נוקשה פסול להווי
כדמשמע התם במנחות (דף נג.).

דקאמר התם שיאור דר' יהודה לרבי
יהודה דפסול למנחות אלא ודאי היכא
דליכא מיס אינו מחמין כלל וקשה
לרשב"א דחומץ האדומי חשיב ליה
בדקן אלו עוברין (לקמן דף מג.) חמץ
ש"ס גמור ע"י מערובת דמיו והא
חומץ האדומי מפרש התם^(ג) לרמוי זה
שעורים פי' משימין השעורים זיין
כדי שיחמין היטב והא מי פירות אין
מחמיצין ואפילו אם משימין מיס עמהן
אכתי לא הוה אלא חמץ נוקשה ואומר
ר"י שהשעורים שורין במים קודם
שמישין זיין וצמי צינים נסתפק
רש"י אי חשיב מי פירות לא לפי
שאנו רואים שהשעירה נעשה ענה כהן
יותר מצמים אבל ר"ת נהג הימר
דכרי והיה נהג לאכול צערב הפסח
אחר ארבע שעות עוגה שילינשה
בצינים והא דקאמרין^(ד) בירושלמי
האכול מזה צערב פסח קודם זמנה
כאילו צועל ארוסתו בצית חמיו היינו
מזה הראשון ללאת זה ידי חובה וזו
מזה השעירה היא:

יוצאין בדמאי. מסופק ר"י אי
צעי למימר יוצא דוקא

דיעבד כדלמרינן הואיל ומפקיר
לנכסיה וחזי ליה מכל מקום עדיין לא
מפקיר להו אי נמי יוצאים אף
לכתחלה הואיל ושרי לנכסיה ואחילת
קרקע דרחמנא אמר גויתן הבספ.
נמי ורעה לר"י דילפינן בכלל ופרט. וכלל
ומנון וכו' יאלו קרקעות ועבדים ושטרות
ולא בהקדשות ומפרש התם בגמרא ולא
מיצעי ליה צ"פ הוהב (ב"מ דף נד.)
חומש מהו שיחמלל ע"ג קרקע והא עיקר
המעיוט צחומש כמידי ויסקף חמישית
כסף ערקך (ויקרא כו):
האוכל

דמאי הא לא הוי ליה. ודלמרינן לקמן מי שאיסורו משום כל תאכל
חמץ לבדו אמה יוצא זה לשום מזה יאלו מי שיש לו איסור אחר. אי"נ
הויה לה מזה הבאה בעצירה: **השאה נמי הוי ליה.** דחומרה דרבנן
בעלמא הוא דרוב עמי הארץ מעשרין הן: **אכסניא.** חילות מלכי

ישראל המוטלין על בני העירות לזון
להגין עליהם מאויביהן וישראלים
הן והרי הן כעניים הואיל ואינן
במקומן: **השקדימו צשיבולים.** את
המעשר הקדים לתרומה גדולה קודם
מירוח דמן התורה תרומה קודמת
למעשר דראשית קרי' רחמנא^(א) ומן
הגומר הוא נתן מעשר ראשון ללוי
ועכשיו הערים הלוי וקודמו כדי שלא
יחסרו הכהן אחד ממחשבים ונטלה
הימנו תרומת מעשר כדינו אבל
תרומה גדולה הראשונה לא נטלה
הימנו ואשמעין ממני דמוטר כרבי

אצ"ה: **מל מפתוסיס.** כלים כמידי:
אם כל תרומה ה'. אפילו תרומה
דמיו: כשהקדימו בכרי וקרא דפטורא
כשהקדימו צשיבלין: **האי.** דנתמרח
ככרי אידגן וכיון דנקרא דגן נעשה
טבל לתרומה כדמידי^(ב) ראשית דגן: **האי**
לא אידגן. ובי שקליה לוי עדיין
לא הוה טבול לתרומה: **טבול**
מדרבנן. ואפי"ה מזה הבאה בעצירה
היא חשיב לה ואלו דמי לדמאי
וכדלמרינן דהתם אשכחן ציה היתמלא
לכתחילה הלכך הכא צדיעבד נפיק:
ולא צמעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו. קא ס"ד בתרומת מעשר
קאמר וקא פריין פשיטא: לא לויכא
תרומה גדולה דהוי חזי לאפרושי מינה
מעיקרא קאמר: **דלמרי ליה רב**
פפא אצ"ה. לעיל צשמעין: **אסימון.**
מעה בלא לורה. פלאט"ה צלע"ו:
ונתן הכסף וקס לו. צמקדיש שדה
כמידי ויסקף חמישית כסף ערקך וגי':
כל טבל נמי לא איסקף. קושא ה"א:
זו אפילו (אכילה) מעשר עני. שאין
אז שוס קדושה דאילו מעשר ראשון
אית ציה תרומת מעשר שהיא קדושה
ומעשר שני כולו מעשר: **מי שאיסורו**
משום כל פאכל חמץ. אמה יוצא זו
די מזה צפסח אם עשאו מזה:

א"כ וכו' פירות אין מחמיצין: יוצא בדמאי
ובמעשר וכו': **דמאי** הא לא הוי ליה כיון
דאי בעי מפקר לנכסיה הוי עני ואוכל דמאי
השתא נמי הוי ליה^(א) דרתנן^(ב) מאבילין את
העניים דמאי ואת אכסניא דמאי ואמר רב
הונא תנא בית שמאי אומרים אין מאבילין
את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי וברת
הלל אומרים מאבילין: מעשר ראשון שננטלה
תרומתו וכו': פשיטא דכיון שננטלה תרומתו
חולין הוי לא צריכא שהקדימו בשיבולים
ונטלה הימנו תרומת מעשר ולא נטלה
הימנו תרומה גדולה וכדרבי אבהו דאמר ר'
אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש דמעשר
ראשון שהקדימו בשיבולים פטור מתרומה
גדולה שנאמר והרמותם ממנו תרומת ה'
מעשר מן המעשר מעשר מן המעשר אמרתי
לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן
המעשר אמר ליה רב פפא לאביי אלא מעתה
אפילו^(א) הקדימו בכרי נמי ליפטור א"ל עריך
אמר קרא^(ב) מכל מתנותיכם תרימו את כל
תרומת ה' ומה ראית האי אידגן והאי לא
אידגן: מעשר שני והקדש שנפדו וכו':

פשיטא הכא במאי עסקינן שנתן את הקרן
ולא נתן את החומש וקא משמע לן דאין
חומש מעכב: **ההכהנים בחלה** ובתרומה
וכו': פשיטא מהו דתימא מצה שוה לכל אדם
בעינן קמ"ל^(א) מצות מצות ריבה: **י אבל לא**
בטבל וכו': פשיטא^(ב) לא צריכא בטבל טבול
מדרבנן שזרעו בעציץ שאינו נקוב: **ולא**
במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו: פשיטא
לא צריכא שהקדימו בכרי מהו דתימא
כדאמר ליה רב פפא לאביי קא משמע לן
כדשני ליה: **ולא במעשר שני והקדש שלא**
נפדו וכו': פשיטא לעולם דנפדו ומאי לא
נפדו שלא נפדו כהלכתן מעשר שני שפדאו
על גב אסימון דרחמנא אמר^(ג) וצרת הכסף
דדבר שיש לו צורה והקדש שחיללו על גבי
קרקע דרחמנא^(א) אמר^(ב) ונתן הכסף וקס לו
תנו רבנן יכור^(א) יוצא אדם ידי חובתו בטבל

שלא נתקן כל טבל נמי הא לא נתקן אלא
שננטלה ממנו תרומה גדולה ולא נטלה
ממנו תרומת מעשר [מעשר] ראשון
ולא מעשר שני ואפילו מעשר עני מנין
תלמוד לומר^(א) לא תאכל עליו חמץ מי
שאיסורו משום כל תאכל עליו חמץ יצא זה
שאין איסורו משום כל תאכל
חמץ אלא משום כל תאכל טבל ואיסורא
דחמץ להיבן אולא אמר רב ששת
הא מני ר' שמעון היא דאמר אין איסור
חל על איסור דתניא ר' שמעון אומר
האוכל

אחד מעשרה, ונתנו ללוי קודם שיעשוהו
גורן וקודם שהוציא ממנו תרומה גדולה
לכ"ן, מותר ללוי אותו מעשר, שלא
בתרומה גדולה אלא אם קבל הלוי
מעשר מן הגורן אחר שהעמידו ישראל
כרי, והפריש ממנו מעשר ונתנו ללוי
מקודם התרומה חייב בתרומה
וחייב בתרומת מעשר (הלוי). ופשוטה
היא, והיא מפורשת בסוטה פרק אחרון.
ובמעשר שני והקדש שנפדו אם נתן
הן מעשר שני ופשוטה היא, וכן החלה
והתרומה לכתבים הן, ואפי"ש שלישראל
אסורה, מצות מצות ריבה. טבל הוא
שלא הורמה ממנו התרומה והמעשר.
ואפי"ש שהיא תבואה שנוערה בעציץ
שאינו נקוב ואינה תבואת הארץ אלא
תבואה זרועה בכלי מדאורייתא פטור
מדרבנן חייב להפריש ממנו תרומה ומעשר,
לפיכך אינו מותר שאינו ראוי לאכילה.
וכ"ש טבל דאורייתא שאינו ראוי לאכילה
בהיתר. ולא במעשר ראשון שלא נטלה
תרומתו, כגון שקדיים בכרי, ונתן אחד
מעשרה בו ללוי כמו שפרשתי לעיל
בכרי ונמצא במעשר שלקה הלוי מן
הכרי אחד ממחשבים לכהן, והיא תרומה
גדולה, וחייב עוד אחרי כן לתת לכהן
מן הגנאמר בידו חלק אחד מעשרה
והיא תרומת מעשר, ואפילו אם נתן
תרומת מעשר ולא נתן התרומה גדולה
אין יוצא בו ידי חובתו בפסח שלא
הותר באכילה בהיתר. וכן במעשר
הקדש שנפדו על אסימון, והן
מתות שאין בהן צורה, כלומר לא
על טבול במטבע, אלא הן חלק בלא
צורה, פריה. כיון שהן חלק בלא צורה,
שנאמר וצרת הכסף בידך, ודייקין
וצרת דבר שיש עליו צורה
למעוטי אסימון שאין עליו צורה.
ה"י יכור יוצא אדם בטבל שלא נתקן
כהלכתו. כגון שהפריש לו מה שחייב
להפריש חוץ מדבר אחד, ואפילו מעשר
עני שמוציא בשנה השלישית. ת"ל לא
תאכל עליו חמץ, מי שאיסורו משום כל
תאכל חמץ יצא זה שאיסורו משום כל
תאכל טבל. פירוש כל תבואה שלא
נתקנה כהלכתה נקראת טבל. ואקשינן
עליה ואיסורא דחמץ היכא אול, והדין
הא מחתיב ר' שמעון היא דסבר אין
איסור חמץ חל על איסור טבל, דתניא
האוכל נבלה ביום הכיפורים פטור,
ולא אחי איסור יום הכיפורים והויל
איסור נבלה.

א [לקמן מ. מנחות ז.]:
ב שנת קמ: ברכות מ. סוכה
לה: עירובין לה. א דמאי פ"ג
[מ"א עירובין ז. ד] [ברכות
מ.]: שנת קמ: עירובין לה:
צ"ה יג. ה) תורה ה':
ו) [לקמן לו. ז] [ב"מ מ.]:
ח) ונתן הכסף לא כמידי ע"י
מו"ש שנת קמ. ד"ה ומק.
ט) ע"י מו"ש סוכה ל' ד"ה
משום. ה) [ב"מ יח.]:
ו) [לקמן לו. ז] [מל"ג
דל"ג]: מ) [לפנינו
במ"ג] לא נמצא רבי יוחנן כק
ר"ג, ה) [דף מ.]: ט) [וע"ש
מ.]: מנחות מ. ד"ה אין
מחמיצין ש"ה. ט) [וע"ש
מוספות ברכות נ"א. ד"ה
א"מ וכו']

תורה אור השלם

1. ואל הלוי תרבו
ואמרת אלהם כי תקחו
מאת בני ישראל את
המעשר אשר נתתי לכם
מאתם בגולה ואתם
ממנו תרבותו? מעשר מן
המעשר: במדבר יח כו
2. מכל מתנותיכם תרימו
את קל תרומותי? מקל
הקלבו את מקדשו מנחה.
במדבר יח כט
3. ונתתה בקסף צרפת
הכסף בידך והקלבת אל
הפקודים אשר יבחרו?
אליהם הו: דברים יד כה
4. ואם קאל ינאל את
השדה המקדיש אתו וקסף
חמישית פסח ערקך עליו
וקם לו: ויקרא כז יט
5. לא תאכל עליו חמץ
שבעת ימים האכל עליו
מלות עני בני בהפוזון
צאת מארץ מצרים למען
תזכור את יום צאתך מארץ
מצרים כל ימי חייך:
דברים טז ג

גליון הש"ס

נבדא לי"צ בפבל טבול
מדרבנן. עיין לקמן קוד ע"ב
מ"ה אלקן דמאי:

לעיו רש"י

פלאט"ה [פלדריין]. עשה,
גולם (היחבת מהבה. לפני
השוכבעה בה צורת מטבע).

מוסף תוספות

א. [נדקושה מיהא הוי. מ'
ה"ר]. ב. ואפשר דכל אכילות
דעניוהו שרוב רבנן בדמאי. שס.

רבינו חננאל

דמאי כבי' דאמרי מאבילין
את העניים דמאי, וכיון דחזו
לעניים ויצי אדם בו בפסח,
ודמאי כבר פורשוהו בכמה
מקומות והוא הלוקח פירות
מעם הארץ ואינו יודע אם הן
מעשרין או לא, ונתן
מהם חלק אחד ממאה לכהן,
וחן תרומת מעשר שהיה חייב
הלוי ליתן לכהן מעשר מן
המעשר, אבל תרומה גדולה
שהיא אחד ממחשבים ראי
היו מפורשים ואפילו עמי
הארץ. וכן מי שהפריש עמר
הלוי ממנו תרומת מעשר (שב"ט
מנחות, נפטר לוי מזה קרא
הלויים מדבר וכו' כמידי צשיב
ולו קבל מעשרו מן קודם שיעלו
גדולה כהן תרומה גדולה מן
הארץ. ופשוטה היא מן המעשר
תמלה אחד ממחשבים לתרומה
גדולה ויחזור ויפריש תרומת מעשר
במחבר יח כ"ס). ומה ראית. אינא
איפכא (ביצה יג.). האי אידגן. מעשה
שנתמרח בכרי נעשה ענה כהן
יותר מצמים אבל ר"ת נהג הימר
דכרי והיה נהג לאכול צערב הפסח
אחר ארבע שעות עוגה שילינשה
בצינים והא דקאמרין^(ד) בירושלמי
האכול מזה צערב פסח קודם זמנה
כאילו צועל ארוסתו בצית חמיו היינו
מזה הראשון ללאת זה ידי חובה וזו
מזה השעירה היא:

כמידי תרומת מעשר (שב"ט ש"ס)
ופריש ומה היא התרומה, מעשר מן
המעשר (ביצה ש"ס). אפילו הקדימו.
לתרומה, בכרי. משנמחרת, נפטר לוי
מזה קרא את כל תרומת ה', כל
זו תרומה שזי חייבים להפריש (ברכות
ש"ס) שאם הקדים לוי את המעשר
גדולה ויחזור ויפריש תרומת מעשר
במחבר יח כ"ס). ומה ראית. אינא
איפכא (ביצה יג.). האי אידגן. מעשה
שנתמרח בכרי נעשה ענה כהן
יותר מצמים אבל ר"ת נהג הימר
דכרי והיה נהג לאכול צערב הפסח
אחר ארבע שעות עוגה שילינשה
בצינים והא דקאמרין^(ד) בירושלמי
האכול מזה צערב פסח קודם זמנה
כאילו צועל ארוסתו בצית חמיו היינו
מזה הראשון ללאת זה ידי חובה וזו
מזה השעירה היא:

למעוטי אסימון שאין עליו צורה.
ה"י יכור יוצא אדם בטבל שלא נתקן
כהלכתו. כגון שהפריש לו מה שחייב
להפריש חוץ מדבר אחד, ואפילו מעשר
עני שמוציא בשנה השלישית. ת"ל לא
תאכל עליו חמץ, מי שאיסורו משום כל
תאכל חמץ יצא זה שאיסורו משום כל
תאכל טבל. פירוש כל תבואה שלא
נתקנה כהלכתה נקראת טבל. ואקשינן
עליה ואיסורא דחמץ היכא אול, והדין
הא מחתיב ר' שמעון היא דסבר אין
איסור חמץ חל על איסור טבל, דתניא
האוכל נבלה ביום הכיפורים פטור,
ולא אחי איסור יום הכיפורים והויל
איסור נבלה.

